

Selvtest i A-kommaer, FACIT

Der er nu meningen at du selv skal afprøve det du har lært. Derfor kaldes den følgende test en »selvtest«. Du skal bestå den med mindst 90 % rigtige. Gør du ikke det, har du ikke lært det du burde, og du må repetere de foregående sider.

Test

I den følgende tekst var der sat enkelte kommaer. De der manglede, og som du altså skulle sætte, er markeret med ☞:

Jernbanen København-Roskilde 150 år

Der mangler ikke historiske perspektiver ved markeringen af 150-året for den første danske jernbane som blev indviet 26. juni 1847 mellem København og Roskilde. Men et blik tilbage på de 150 år vil også vise at jernbanen har været under stadig forandring, ☞ og trods stadig hårdere konkurrence fra andre transportmidler har den vist sin levedygtighed.

Oprindeligt blev tankerne om anlæg af jernbaner mødt med skepsis, ☞ og der måtte kæmpes hårdt for anlægget af København-Roskilde-banen. Det blev da heller ikke den første inden for det daværende monarkis grænser. I 1844 kunne jernbanen mellem Altona og Kiel tages i brug, ☞ og det var 19 år efter at verdens første jernbane til offentlig trafik blev åbnet på strækningen Stockton-Darlington i England.

Når et tog kører gennem det danske landskab, følger det som regel en rute med samme linieføring som dengang banen blev anlagt. Men alt andet er ændret: Materiellet, hastigheden og komforten. Nye tider har også sat deres præg på de byer toget passerer, ☞ men mange af dem kan takke jernbanen for at de overhovedet eksisterer og at de fik del i den industrielle udvikling.

8 punktummer i dette afsnit. Antal rigtige: ____

Private initiativtagere

Initiativtager til København-Roskilde-banen var Industriforeningen. Den opnåede koncession til et selskab, Det sjællandske Jernbaneselskab, der skulle stå for driften. I 1847 var anlægget klar, ☞ og indvielsen kunne finde sted den 26. juni af Kong Christian VII. Der blev åbnet for drift med tre tog dagligt i hver retning og mellemstationer i Valby, Glostrup, Køgevejen (Taastrup) og Hedehusene. Selskabet havde i første omgang anskaffet fem lokomotiver og 18 personvogne, ☞ men der blev også benyttet åbne godsvogne med bænke til personbefordring.

5 punktummer i dette afsnit. Antal rigtige: ____

Fornøjelsesattraktion

Karakteristisk for den første jernbane var udflugtstrafikken, og de fleste betragtede jernbanen som et fornøjelsesmiddel. Kun de færreste havde blik for hvilken betydning jernbanen senere skulle få for såvel den enkelte, for byudviklingen som for erhvervslivet. Staten viste ikke særlig interesse for nyanlæg, så Det sjællandske Jernbaneselskab stod også for andre anlæg på Sjælland, herunder forlængelsen fra Roskilde til Korsør i 1856.

3 punktummer i dette afsnit. Antal rigtige: ____

Jysk uenighed

På den anden side af Storebælt formede udviklingen sig lidt anderledes. Her trak planlægningen i langdrag på grund af uenighed om linjeføringen. Nogle kredse foretrak længdebaner i Jylland af hensyn til forbindelserne til hertugdømmerne, men andre gik ind for tværbaner på grund af samhandelen med England.

Staten var efterhånden blevet mere interesseret i jernbanedrift og påtog sig finansieringen af den første jyske jernbane, Århus-Randers (1862), mens et engelsk ingeniørfirma stod for anlæg og drift af bl.a. strækningen Nyborg-Middelfart på Fyn (1865). Staten overtog jernbanedriften vest for Storebælt i 1867 da det engelske selskab kom i økonomiske vanskeligheder. Først i 1880 overtog staten de sjællandske jernbaner.

6 punktummer i dette afsnit. Antal rigtige: ____

Oprettelsen af de Danske Stats-Baner

En samordning af den statslige jernbanedrift kom først i 1885, og dermed opstod DSB som et landsdækkende foretagende.

På det tidspunkt havde jernbanenettet nået en længde på over 1.500 km, og især 1860-80 var præget af nyanlæg.

2 punktummer i dette afsnit. Antal rigtige: ____

Færger som forbindelsesled

Det blev samtidig klart at jernbanerne i de enkelte landsdele måtte sættes i forbindelse med hinanden med færger der kunne overføre jernbanevognene. De første jernbanefærger blev indsat på Lillebælt (Fredericia-Strib) i 1872, og i 1883 fulgte Storebælt efter.

2 punktummer i dette afsnit. Antal rigtige: ____

Broer og tunneler

Allerede i 1934 blev færgerne ved Lillebælt afløst af en bro, og mange andre steder i landet blev øriget forbundet med broer. Den 1. juni i år (1997) indvies et af Danmarkshistoriens største byggerier. Det sker når jernbanedelen af Storebæltsforbindelsen tages i brug mellem Sjælland og det øvrige Danmark. Konkurrencen mellem biler og tog fortsætter når Østbroen mellem Sprogø og Sjælland i løbet af 1998 åbnes for person- og lastbiler.

4 punkttummer i dette afsnit. Antal rigtige: _____

Fremtid og fortid

Der er ingen tvivl om at DSB forsøger at ruste sig til fremtiden. Storebæltsforbindelsen betyder en markant afkorting af transporttiden mellem Vest- og Østdanmark. Den faste forbindelse over Øresund (omkring år 2.000) kan også få stor betydning for jernbanens renæssance.

3 punkttummer i dette afsnit. Antal rigtige: _____

Sammentæl nu dine point, og aflæs i tabellen hvilken procentsats det svarer til:

Omsætningstabel	point	%		
	rigtige	rigtige		
	33	100%		
	32	97%		
	31	94%		
	<u>30</u>	<u>91%</u>		
	29	88%		
	28	85%		
	27	82%		
	26	79%		
	25	76%		
	24	73%		
	23	70%		
	22	67%		
	21	64%		
	20	61%		
	19	58%		
	18	55%		
	17	52%		
	16	48%		
	15	45%		

Antal rigtige (= antal point) og %-sats skrives på dit eget ark!